

י"ל ע"י התאחדות האברכים
 "אדנים לתורה" דהסידר זוטשקא
 פר' אמור תשפ"ב • גליון קנ"א

גדל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

פלאות התורה מאוצרותיו של
 הגה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א

חלוקי הגדל

"וספרתם לכם" (א)

עבודת ספירת העומר להחיות הארות חג הפסח

יודע הכינוי אדמו"ר בעל האמרי חיים מוויניץ ז"ע על שבת קודש פ' אמור שהיא "מועדא דכולא שתא" שכלולים בה כל המועדים. ועל כן חשובה היא במיוחד שמי שחננו ה' בדעת יכול לרכוש בש"ק זו השפעות הקודש של כל מועדי השנה. וכיון שבמס' סנהדרין (צ"א ע"א) פירשו על הפסוק במשלי (טו. ב) "ודבר בעתו מה טוב" שהכוונה לעוסקים בהלכות החג השייכים לאותו חג, ומובא בשל"ה הק' אחר פ' וישלח שכל מועדי השנה ואפילו מועדים דרבנן יש שייכות לאותן פרשיות שחלין בהן, וא"כ מכל המועדים בפרשתנו, יש יותר ענין לעסוק בעניני ספירת העומר משום דבר בעתו מה טוב. ונקדים בעז"ה כמה קושיות ותמיהות המצריכות ביאור.

מדוע נכתב ממחרת השבת והיה מקום לטעות

קושיית הבני יששכר (ניסן, מאמר י"ב, אות ג) על לשון הפסוק בפרשתנו (ויקרא כג. טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת", והוכיחו חז"ל בתורה שבע"פ במנחות ס"ה ע"ב בדרשותיהם שהכוונה ממחרת יומא טבא של פסח, ולא כפי טעותם של הצדוקים והבייתוסים שהכוונה שבת ממש. ולדעתם לטעותם מתחיל ספירת העומר כל פעם ביום ראשון בשבוע ממחרת השבת כפשוטו, ולהם היה ספירה לחג שבועות משלהם. וכמה חודשים מקודם פסח כבר היו עוסקים בתחבולות לנסות להטעות את חכמי ישראל כדי שיצא ר"ח ניסן בשבת ואז יצא גם יום ראשון דפסח בשבת (כמו השנה בתשפ"א) וכך תהיה הספירה לכולם ממחרת השבת - ביום ראשון בשבוע.

ומקשה הבני" מה זאת עשה הש"י לנו שכתב בתורה הק' תיבת "ממחרת השבת" ונעשה מקום לטעות הבייתוסים והמינים שאינם מאמינים בתורה שבע"פ, וצריך לזה לימודים והוכחות ופעולות, להוכיח שהכוונה לממחרת יום טוב של פסח, ולא שבת כפשוטו, הלא אפשר לכתוב מפורש ממחרת הפסח ולא יהיה מקום לטעות.

מדוע נקבע הספירה על קרבן העומר

הקן אורה במנחות (דף ס"ו ע"א) סובר שבני ישראל לא נצטוו לספור ספירת העומר במדבר עד בואם לארץ ישראל דכתיב "כי תבוא אל הארץ" דקאי על כל הפרשה גם על הקרבת העומר שיכולה להיות רק באר"י וגם על ספירת העומר. אבל האור החיים הק' כאן בפרשתנו סובר שבזה שכתוב ג"כ ממחרת השבת הכוונה שכבר מיד במדבר ממחרת הפסח מתחילים לספור, עוד קודם לביאתם לארץ.

ובספר החינוך (מצוה ט"ו) מבואר מדוע אין אנו מוניין סך וכך ימים יש לנו לזמן קבלת התורה (שהו תכלית הספירה). ומתוך כיון שבתחילת הספירה יש עדיין כ"כ הרבה ימים, וכיון שיש לנו רצון והשתוקקות כבר להגיע לאותו זמן הנספק

המשך בעמוד ב' <<<

שפלות האדם

כי כל איש אשר בו מום לא יקרב (ויקרא כג. יח). מי שמחזיק עצמו שהוא "כל איש", אדם שלם ומושלם היודע הכל, סימן הוא "אשר בו מום", שהוא מלא וגדוש חסרונות ומגרות; ואשר על כן "לא יקרב", אין לו התקרבות לא עם השי"ת ולא עם הבריות.

(רביה"ק ר' מאיר מפרימישלאן ז"ע)

אור מהצדקים על פשוטי העם

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם וגו' (ויקרא כג. א). פירש רש"י "אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים" (במות קיד ע"א). נראה לפרש, דהנה יודע אשר הצדיק דברו דבורי תורה ותפלה לפני פשוטי העם, בכח דיבורו דברים היוצאים מן הלב נכנסים בלב השומעים, לעשות להם הערה של הזדככות הנפש.

וזהו שמרמו הכתוב אמור לגוף הצווי ואמרת לטוב הגנוג בהאמירה. וזהו שפירש רש"י ז"ל להזהיר גדולים וכו' פירוש שהגדולים על ידי דיבורם ישפיע שפע אור העליון על הקטנים הם פשוטי העם.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

הדרך להגיע עד כסא הכבוד

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ד' אלקיכם שבעת ימים (ויקרא כג. מ). פירוש, ולקחתם לכם שיקח האדם את עצמו לקיחה תמה, שיהי' פרי עץ הדר לפני הקב"ה, על דרך 'האדם עץ השדה' (דברים כ. טו), וכפות תמרים מרומז להיראה, וענף עץ עבות מרומז על שפלות בחינת ענף, וערבי נחל וזמז על סגופים ומקוה. 'ושמחתם לפני ד' אלקיכם' [שמחתם] פירוש שישמחו בעת עשיית המצוה, עד שיגמרו שמחה והתעוררות בעולמות העליונים, לפני ד' אלקיכם עד כסא הכבוד, ואז ממילא יהי' המתקות הדינים, על ידי התעוררות שמחה דלמעלה.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

בדרכי הטהרה בימי הספירה

וספרתם לכם וגו' (ויקרא כג. טו). "ספירה" מבואר בספה"ק (ע' נעם אלימלך פר' אמור ד"ה וספרתם) דהוא מלשון ספיר ויהלום, וזהו "וספרתם לכם", שתזכרו ותצחצחו את נשמותיכם עד שיהיו מאירים כספירים. "ממחרת השבת", מן היום שבו שבת והפסיק שיעבודכם לפרעה, ונתקשרתם בקשר הקדושה, שעל שם זה נקרא הפסח "שבת". "ימים הביאתם את עומר התנופה", שאז התחלתם להניף את הבהמיות, שיהי' קודש לד'. "שבע שבתות תמימות תהינה". כתוב (דברים יח. טז) "תמים תהי' עם ד' אלקיך". והרמז בזה שצריך להיות מסור בשלמות אל הבורא ב"ה, ולא להיות "חצי חצי" ח"ו. כך שבועות אלו צריכים להיות לגמרי לד', בלי שום שיוך כחוש השערה. עד שבסופן של ימים אלו תוכלו לקיים "והקרתם מנחה חדשה לד'", שתחדשו מעשיכם בבחינה שיהיו ראויים להקרא "מנחה לד'".

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

להניף את הרצון והגשמיות לפני ה'

והניף את העומר לפני ד' לרצונכם (ויקרא כג. א). מצות הנפת העומר הבא ממאכל בהמה מרמז על ענין תיקון תאות האכילה. וזהו שאמר הכתוב "והניף את העומר לפני ד' לרצונכם". פירוש, לתקן את "רצונכם" שיהי' לפני ד', גם כאשר אתם עוסקים בענינים גשמיים. ולכן ה' מניף את עומר השעורים שהוא מאכל בהמה המרמז לענינים שבהם האדם דומה לבהמה, לפני ד'. והי' עושה אז הולכה והובאה לכל הרוחות, שזה מרמז ומעורר אותנו לצאת מן הרגילות, כי ע"י הרגילות נמשך האדם לגשמיות ואינו שם לבבו איך שנספק לאטו בתוך יון מצולת הגשמיות, לזה באה מצות הנפת העומר לעורר אותנו להתעלות מן הדרך הטבעי, "אין זין געבן אטרייסל צום באשעפר".

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מהגדל

גחלי אש בקצירת האומר

שיהא האדם מנחה חדשה לד'

והקרבתם מנחה חדשה לד'. קאי על האדם עצמו, שהוא יתקן ויזכר את נפשו רוחו ונשמתו עד שהוא עצמו יהי' מנחה חדשה לד', והוא ע"ד שכתוב (ויקרא א. א) "אדם כי יקריב מכם", מעצמו ממש.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

להזהיר הגדולים על דברים קטנים

אמור אל הכהנים (ויקרא כג. א). ופירש רש"י "אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים". ויש לפרש רמז הכתוב שיש להזהיר אף הגדולים והחשובים, על הקטנים - על הדברים הקטנים שאדם דש בעקיביו. שאף שנראים כלא חשובים כ"כ מ"מ אין אדם יודע עומק חשיבותם וערכם. וע"י הדברים הקטנים יבוא האדם לדברים הגדולים והחשובים.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

קדושת הדיבור

ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו (ויקרא כג. א). מאמר הכתוב לנפש לא יטמא בעמיו, ירמוז על קדושת הדיבור הנצרכת ביותר מהאדם לקדש דיבורו, ושלא לטמאו ח"ו בדיבור שאינו הגון. ונפש הוא הדיבור, וכמו שאמר בתרגום ויהי האדם לנפש חיה - "לרוח ממללא". וימי ספירת העומר בפרט הם זמן לקדש הדיבור ומוצאות הפה. וכמו שפי' בספה"ק "עומר התנופה" - "תנו" פ"ה, שירים ויעלה ויקדש האדם את דיבורו קודש קדשים. וזה שאמר במדרש עה"פ אמור על הכהנים, זה שאה"כ "אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל", להורות ענין קדושת הפה הנלמד מפרשתנו.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

מתן תורתנו, לא רוצים להזכיר שעדיין יש לנו כ"כ הרבה ריבוי ימים להגיע לזמן זה, שלא תיפול רוחנו בקרבנו.

אלא שלכאורה צריך ביאור מה קשור ענין החפץ והרצון כעבד ישאף צל - לקבה"ת לענין הקרבת קרבן העומר שהקריבו כאשר נכנסו לארץ ישראל בט"ז ניסן. ובחומש הכתב והקבלה מוסיף בתמיה זו, שהרי בארץ ישראל שם שיעור המנחה הוא שהוא מג' ביצים וחומש ביצה "עשירית האיפה" וכן הוא נקרא בכל התורה כולה רק בשם הזה, אלא שבמדבר היו קוראים למידה זו עומר (ומ"ש בסוף פ' הגמ' 'העומר עשירית האיפה הא"). והרי במדבר לא יכלו בכלל להקריב מנחת העומר, וא"כ מה הענין שהספירה לקבה"ת הוא מזמן הקרבת מנחה זו. ועוד, השם עומר לא היה נוהג אלא במדבר, ועד היום אנו סופרים וממתנינים למתן תורה לפי כמה וכמה ימים לעומר - שרק במדבר נקרא כך. הרי אם כבר סופרים לזמן הקרבת העומר, שיהיה הנוסח ספירת עשירית האיפה.

מדוע לא מברכים שהחיינו על ספירת העומר

עוד הקשו הראשונים (בעל המאור סוף מס' פסחים, הרשב"א בתשובות ח"א סימן קכ"ו, אור זרוע סימן תצ"ג בשם רבינו יוחנן ח"א נב חו, לבוש ס' תב"ט סוף ס"א, חק יעקב ס' תב"ט ס"ק ז'), מדוע לא אומרים על מצוות ספירת העומר ברכת שהחיינו כפי שאומרים בכל מצוה הבאה מזמן לזמן.

ובביאור הענין הנה מובא בבני יששכר בשם כתבי האריז"ל שההבדל בין שבת שמכונה שבת קודש ליו"ט שמכונה מקראי קודש, שקדושת השבת היא קדושה שקבועה וקיימת מתחילת הבריאה, ואינה קשורה למעשי בני אדם. שהקב"ה קידש את השבת בתחילת הבריאה בלי השתדלות אדם כלל. משא"כ קדושת יו"ט מכונה "מקראי קודש" שישאל מקדשים אותו ומזינים אותו לפי מעשיהם.

החזרת ההארות שקיבלנו במתנה ע"י מעשינו

והנה ה"י"ט היחיד שבני קיבלו בו את דרגותיהם באותו בחינה של שבת קודש הוא יו"ט פסח, וכמובא בפירושו הרמ"ע על הוזה"ק שכדי לגאול את עם ישראל שהיו משועבדים ואבודים ומושקעים בקליפת מצרים במ"ט שערי טומאה אז הופיע הקב"ה ברגע א' בבחינה של במזרא גדול זו גילוי שכונה, והשפיע והאיר אור מופלא של כל הבחינות מחסד שבחסד עד מלכות שבמלכות. ולאחר שנגאלו כבר בני"י ופעלו אורות אלו פעולתם, חזרו ונסתלקו להם אותם אורות בלי שהיה להם קיום, (נשאר מהם רק רשימה). והוצרכו בני"י בימי הספירה אחר"כ להשיג אותם אורות ע"י עבודתם והשתדלותם. וכך בכל יום מימי הספירה זוכה כל יהודי להשיג מדרגה אחר מדרגה, עד שכל אותם דרגות שהשיגו בחיפזון ובדילוג באיתערותא דלעילא נעשית שלהם ע"י איתערותא דלתתא.

והשתא שפיר מובן מדוע נקרא יו"ט פסח - "שבת", שבו יורדים האורות כמה מדרגות יום השבת שהוא קדוש מעצמו ולא ע"י מעשינו. ובה רמזה התורה ענין ספירת העומר שהוא "ממחרת השבת", להזכירנו שכדי שיהיה קיום לאותם אורות של פסח בבחי' שבת שקיבלו בלי קשר למעשיהם, מתחילה למחרת השבת העבודה של ימי הספירה שיספירו יום אחרי יום שיתקיימו אותם אורות ע"י מעשינו.

ולפ"ז אומר הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ע שמיושב ג"כ העניין שאין אומרים על ספירת העומר שהחיינו, כיון שאינם השפעות ואורות חדים, אלא אדרבה אורות ששבו לאחור במדרגתם הגבוהה שכבר קיבלנו שלא ע"י מעשינו. ואמנם כאשר משלימים ומשיגים כל שיעור הקומה של אותם אורות על ידי מעשינו, בחג השבועות אז מברכין שהחיינו, שזכינו לדבר חדש שלא היה עד הכא. שהכל ע"י עבודתנו באיתערותא לתתא.

ובעז"ה שבועו הבא נמשיך לבאר שאר התמיהות שהעלינו, בס"ד.

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"ונקדשתי בתוך בני ישראל"

זהו הקדושה המעולה שממנה עולה הכתר והכבוד לחי העולמים. וזהו שאומרים המלאכים "יחד כולם קדושה לך ישלשו כדבר האמור על ידי נביאך וקרא זה אל זה ואמר, קדוש קדוש קדוש ד' צבקות מלא כל הארץ כבודו". שהש"ת קדוש ומובדל מכל העולמות, ומלא כל הארץ, היינו אצל ישראל קדושים שהם קרוצי חומר קבוצי מטה, שם כבודו מתעלה, ע"י שכופים את יצרם ומבטלים את רצונם לפניו יתברך.

והו יתכן כונת הוזה"ק שכאשר אומרים "נקדישך" או "כתר", מקיימים מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל", כי ע"י זה נזכרים, שכל הקדושה של המלאכים והשרפים הוא אך ורק יחד עם ישראל שהם קבוצי מטה, והטעם, לפי שהם נלחמים עם החומריות, ומוסרים את רצונם על קדושת השם, ואז מקבלים אנו לקדש שמו ית' בכל אתר ואתר בקיום התורה והמצות, ובהו מקיימים "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

והנה מתקברים אנו אל היום הנשגב והנורא, יום ל"ג בעומר, שבו מתחיל להתנוצץ אור התורה, ובספר שם משמואל כתב, שכשם שבשליש האחרון של הלילה (בתחלת אשמורה שלישית) מתבטל החשכות של הלילה, ונעשה עת רצון, כך בל"ג בעומר שהוא שליש האחרון של ימי הספירה מתבטל בחינת החשכות של ימי הקטנות, ומתחיל להאיר ולהתנוצץ אור חג השבועות.

והגה"צ רבי שמואל אהרן לידר זצ"ל סיפר בשם זקנו רבי מרדכי לידר זצ"ל ששמע מיהודי זקן שהי' אצל הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעוזו ז"ע, וכשפתח ללמוד בספר הזוהר, הסתכל קודם בשער הספר וקרא בפה קדשו "ספר הזוהר" "דער ספר וואס טוט אונז ביילאכטן", "שחברו התנא האלוקי", "וואס האט מחבר גווען דער תנא וואס לערנט אונז אלוקות" (הי' מתחיל בלימוד ספר הזוהר ביום ל"ג בעומר, ועשה סיום בכל שנה ביום זה, ואח"כ הוקד עם ספר הזוהר במשך כמה שעות), והיינו כי הזוהר מאיר לנו את חשכות החומריות של העולם הזה, ומגלה את האלוקות שבכל דבר ודבר.

ולכן מרבין בו בהדלקת נרות ואבוקות. וביום זה נמשכים העלבות לתורה וליראת שמים מתוך אהבה ויקדת להבוב"ה, שמזרח התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. ויום זה הוא יום של תשובה מאהבה ולא תשובה מיראה. כי הזוהר מזרח בלבבות את האהבה להש"ת, ומתוך כך מואסים בהבלי העולם הזה.

ערבי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

להאיר הנשמות הנמוכות

אמור אל הכהנים וגו' (ויקרא כ"א, א), ופירש"י להזכיר גדולים על הקטנים וכו' הרמז בדברי רש"י"ל להזכיר גדולים על הקטנים, מלשון זהרי חמה, ר"ל שיתרון מעלת הגדול, לא יה' מצד קטנות וחסרון חבירו, אדרבא, הגדול צריך להאיר ולהורות להקטנים באיזה דרך ישכון אור ד', וכו', וזהו לנפש לא יטמא בעמיו, מלשון חז"ל גחלים עוממות, היינו בשעה שחברך הוא קר בעבודת הש"ת, אל תקר אותו ויתר, רק אדרבא, שצריך להפיח בקרבו הנצוצי שביבי זיקי רשפי אש שלהבת ד', כי כל מי שחנן אותו ד' באור הדעת, חוב קדוש מוטל עליו להשפיע לחבירו. (ישמח ישראל)

ביטול הקליפות ע"י התלהבות דקדושה

ובת כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף (ויקרא כ"א, ט). דידוע כשאדם חוטא ח"ו, עושה פגם למעלה, ונותן כח לקליפות, והרפואה לזה, לשרוף את החיצונים ע"י שמתלהב להבואר ב"ה וב"ש, והתלהבות ההוא בא ע"י החטא, מחמת שחטא, והיה במחשבות חשכות. וזה פירוש ובת כלומר הנשמה, כדאי' בזה"ק, כי תחל לזנות, את אביה היא מחללת שעושה פגם למעלה, ונותן כח לחיצונים, והרפואה היא, באש תשרף פי' ע"י התלהבות שמתלהב אח"כ לעבודת הבוב"ה, שבטיל החטא שחטא, תשרף כל הקליפות.

(קדושת לוי)

זהירות בעבודה שלא להיות שלא לשמה

כל מלאכת עבודה לא תעשו (ויקרא כ"ב, ז). ההתפילה נקרא עבודה, איזהו עבודה שבלב זו תפילה, ולפעמים נמצאים ב"א, אשר יקריבו לעבודה, כאשר יראו עיניו מעשה הצדיקים ותנועתם לשמו ית', היטב בעיניו מאד התנועה ההיא, לעשות גם הוא כמוהם להתנוועע כך, כנוע עצי היער בלא טעם וריח, שסובר שהתנועה מחמת עצמה היא יפה, והיא מלאכה בפ"ע, ובאמת אינו כך, כי התנועה באה מרוב עבו' הזכה וצחות הנפש וחזקה הגדול לעבוד', אז ממילא נתהוו מכת התנועה הנאה והיפה. וזהו כל מלאכת עבודה לא תעשו, בכונה לדמות עצמו לצדיק לעשות כמעשיהו, זה תעשה, בהיות שלא לשמה חלילה, אך ורק תעשו לשמו הגדול.

גדולת הגדולים ע"י ישראל

והכהן הגדול מאחיו וגו' (ויקרא כ"א, ז). יש לרמז בזה עפ"י מ"ש מ' הרב הגאון אדמו"ר מוהר"י מפרשעבדארזו זה"ה, עמ"ש והכהנים והעם העומדים בעזרה, פי' שהעם עמדו בעזרתו בתפלה ותחנונים, עבור הכה"ג, שיקובל עבודתו ברצון, כי האמנם הוא מובחר האנושי מכלל ישראל, אעפ"כ לא היה בכוחו לגשת אל הקודש בלתי סעד ועזר מבני"י אשר נתנו בו כח, חז"ש והכהן הגדול מאחיו, גדלוה משל אחיו, ר"ל גדולתו הי' מכח אחיו כלל ישראל המסייעים אותו. (תפארת שלמה)

נערך ע"י הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א

הלכות ספירת העומר

בתוכ"ד מאמירתו הקודמת, יכול לתקן [וא"צ לחזור ולספור "היום", אך אם כבר אמר "שהם", צריך לומר "היום" דאל"כ אין הספירה מבורה]. ואם נזכר לאחר כדי דיבור צריך לחזור ולספור אך בלא ברכה (נחלקו בה שטעה"ר ומ"ב וסב"ל).

תוכ"ד לקלקל: מי שספר כהוגן ותוכ"ד סבר שטעה ולכן חזר וספר שלא כהוגן, יצא בספירת הראשונה (רמב"ן מלחמות ברכות, ה"כ"ט).

ספירה בספק: לכתחילה צריך לידע בשעת הברכה איזה ספירה היום ולכן י"א שש"ץ אומר בקול (טו"ז שלחן ערוך), המסופק בב' ימים איזה יום היום וספר מספק, (דבר שקרה לפני שתימים באנשים שהיו בבידוד בשבת), י"א ונחשב כספירה (ר"ה ראב"ד סוף פסחים דבר אברהם ח"א סל"ד), וי"א דלא נחשב כספירה (אבני"ז ח"ג סי' רמ"ח ערוגת הנושם סי' קס"ח). ואם ספר ואח"כ נודע לו הספירה בוודאות, יספור שנית בלא ברכה. אך אף אם לא חזר ממשיך לספור בשאר ימים בברכה מטעם ס"ס.

ספירה באמצע התפילה: התפלל מנחה סמוך לשקיעה ונזכר באמצע שעדיין לא ספה, אינו יכול לספור בשומע תפילה ע"י שיאמר "תשמע לקול עמו ישראל שספרו במדבר וביום זה ספרו כך וכך לעומר", כי זה הוספה שלא מענין הברכה. אך בדיעבד שספר הואיל ותכוין להספירה יצא די"ח.

ספירה במקום מטונף: מי שזכר סמוך לשקיעה שלא ספר ספיה"ע והוא נמצא במקום מטונף, אינו יכול לספור (ביה"ל תקפ"ח). ויש שהקילו לספור בכוונה הפכית שלא לצאת, דאף שלא יצא יד"ח המצווה לא הפסיד התמימות. אך אם הוא נזכר ברגעים אחרונים של היום ואם לא יספור כעת יפסיד המצווה יש להקל (כה"ח).

שינה בצורת הספירה: אם אמר ביום ל"ט לעומר היום "ארבעים חסר אחת", יצא יד"ח (מ"ב תפ"ט סק"ט). ואם אמר "חמישים פחות אחד" וכמו"כ "עשרים פחות אחד", יש שמוכיחים מהרא"ש שכן דרך המקרא דבסכום עשירית פחות אחד ואינו משיג ע"ז (פרי הארץ ס"ו). ואם עשה תרגילי כפל וכיו"ב שבסוף הגיע לחשבון. דנו בזה פוסקי דורנו. יש מחלקין בין תרגיל אחד לשנים (חוט שני), וי"א דאפי' בכמה תרגילים יצא יד"ח (אגן הסה).

אכילה לפני הספירה: משהגיע זמן צאה"כ אסור לאכול (אפי' כבר התפלל מעריב וקרא ק"ט) עד שיספורה ויש להחמיר בעלמא שנתרת דהיינו פת כביצה ולא יותר טעמייה מלחץ מותרת ויש להחמיר אפי' הרבה או פירות אפי' הרבה וכמו"כ משקה אפי' הרבה (מ"ב). **שומר:** אם ממנה שומר שיזכרנו לספור רשאי לאכול לפני ספירה (הגר"ם). **רגיל להתפלל מאוחר במנין קבוע:** הסומכים על היתר דמנין קבוע לענין אכילה לפני ק"ש יכולים לסמוך על היתר זה גם לענין ספירת העומר (א"א). **דעתו להתפלל מאוחר בלילה:** מי שיש לו מנין קבוע לתפילת ערבית בשעה מאוחרת ואין בדעתו להתפלל כעת, אף שמעיקר הדין י"א לספור בתחילת הלילה כנ"ל, מ"מ אין ראוי לנהוג כן דאם כל אחד יספור לעצמו יש חשש שישכחו (ש"ת).

בלא כוונה: אם שמע הספירה מאחד מהציבור אך לא נתכוין כלל לצאת וגם המברך לא נתכוין להוציא, אלא שמע לפי תומו, י"א שלא לברך כשיספור מאוחר בלילה אפי' אם חשב אין אני מתכוין לצאת בספירה זו, משום שלא התנה בדעתו בפ' שלא לצאת בספירה זו (ש"ע הרב תפ"ט). אך בזמנינו שאין רגילות לצאת ע"י אחרים נחשב כחשב בפירוש ויכול לחזור ולברך (הגר"ש"א).

בפרשתינו מצינו המצווה שאנו עוסקין בה בימים אלו מפסח ועד עצרת והיא מצוות ספירת העומר, ע"כ נעסוק השבוע במצווה זו מקורו גדרו ופרטי דיניו.

המצווה בזמן הזה: נחלקו הראשונים אי מצוות ספיה"ע בזה"ז מ"ה"ת או מדרבנן (ביה"ל תפ"ט). ושורש פלוגתתם היא אי מצוות ספיה"ע תליא בהקרבת העומר בפועל או לא. דעת הרמב"ם דהוי מה"ת. אך רוב הראשונים ס"ל דהוי דרבנן וכן נקטינן להלכה.

נוסח התפילה: מטעם הנ"ל תמהו האחרונים (דברי יציב ועוד) על הנוסח המקובל שאומרים "לקיים מצוות עשה של ספה"ע. ובפרט למש"כ הרמב"ם (פ"ב מהלכות ממונים) דהאומר על דבר דרבנן דהוי מה"ת הוי בכלל בל תוסיף, ולכן יש שאומרים רק לקיים "מצוות ספיה"ע, או שאומרים וכתוב בתורה (וייעין עוד בדברי יציב (א"ח סי' ר"ד)).

גדר המצווה: יש מחלוקת ידועה ועיקרית בגדר מצוות ספיה"ע האם היא מצווה אחת נמשכת, שמקיימה בשלמות רק אחר ספירת מ"ט יום, או שהיא מצווה בכל יום בפני"ע. דעת הבה"ג דמצווה אחת היא. ורוב הפוסקים ס"ל דכל יום הוא מצווה בפני"ע. ולהלכה נפסק בשו"ע (תפ"ט ס"ח) דחיישינן לב' היעוּת, גם לענין לספור כל יום בברכה, וכמו"כ אם שכח יום אחד, יש לחוש לדעת הבה"ג ולא לספור מכאן ואילך בברכה, ויוצא כמה נפק"מ להלכה מפסק זה.

נפק"מ (1): אם שכח לספור יום אחד, קיי"ל דשוב אינו יכול לספור בברכה. וכתבו אחרונים (מ"ב סק"ז) דישמע הברכה מאדם אחר, וצריך השומע לעמוד כמו המברך, ויחשוב בדעתו לצאת בהברכה "אם מחויב בדבר" (שעה"צ שם סק"ח). והיינו דווקא בדרך תנאי, דאל"כ יש חשש ברכה לבטלה (נצ"ח ברכות כ"ג) ובדרך תנאי מועיל לחשב זה (יעק"א).

(2) אם נסתפק האם ספר או לא, יכול להמשיך לספור בברכה מטעם ספק ספיקא (ש"ע שם תפ"ט). וה"ה בכל דבר שדינו לחזור ולספור בלי ברכה מחמת ספק אם לא חזר וסיפר יחזור ויספור בברכה (מ"ב שם).

(3) אם שכח לספור ונזכר בביה"ש וספה, יכול להמשיך ולספור שאר הימים בברכה (הליכ"ט, וכןו' לצאת יד"ח מא"ח).

זמנה: לכתחילה זמן המצווה בצאה"כ ונמשך זמנה כל הלילה עד עלוה"ש. אכן לכתחילה צריך לספור בתחילת הזמן הן משום זריזין מקדימין והן משום תמימות (מ"ב סק"ב שם). ואף שלא ספר בתחילה יקדים לספור וכל האפשר וכל מה שמתאחר יותר גורם אחיזה אל החיצונים יותר (כה"ח). ודבר חידוש מובא בהגהות הצמח צדק לס' התניא, דיחויב לספור לפני חצות הלילה. (ובלח דבר בעתו מביא מכמה סידורים שכתוב בהם שמל"ג בעומר ואילך יש לזוהר לספור ספיה"ע לפני חצות, לפי שלאחר כן בארצות הצפון כבר נעלה השחר וע"ש).

פרטי הדינים: **בציבור:** יש מעלה לספור ספה"ע בציבור משום ברוב עם הדרת מלך, כדמצינו בקצירת העומר שהיה ברוב עם (סדר היום שלה"ק). לכן יש להעדיף מנין יותר גדול. ועדיף בציבור אף שהם מאחרים בתפילתם מאשר לספור ביחידות בתחילת הלילה. וכמו"כ מי שאיחר לתפילה ומצא שהציבור כבר התפללו מעריב ועומדים לספורה, אם לא ימצא אח"כ מנין אחר, יספור עמהם ואח"כ יתפלל. אך אין למהר בשמו"ע שבביל זה. וכמו"כ כתב הגרש"א (הליכ"ט) דאם מתחיל לומר לשם יחוד עם הציבור וגומר אחר ספורה, נחשב כמו בציבור.

תוך כדי דיבור: מי שטעה במנין ימי ספירה חזר וסופר כראוי. ורק יש חילוק דאם נזכר בטעותו

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

תרומת בקבוק בשבת

באחד מבתי הכנסיות התקין הגבאי מתקן לאיסוף בקבוקים, כאשר כל ההכנסות קודש לבית הכנסת. נסתפקו הלומדים האם מותר להכניס שם בקבוק בשבת, כי מצד אחד הבקבוק אינו מוקצה, ומותר בטלטול בשבת, וגם צדקה הוא חפצי שמים שמוותר בשבת.

מצד שני אולי מותר רק לנדור צדקה לבית הכנסת, אבל לתרום בפועל חפצים בשבת לבית הכנסת אסור?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: האם צריך להוריד את הנעליים גם לקטנים ההולכים לישון, ומה הדין בקטן הנרדם בעגלה?

תשובה: נאמר במסכת יומא (דף ע"ח ע"ב) אמר שמואל "האי מאן דבעי למיטעם טעמא דמיתותא ליסיים מסאני וליגני", - מי שרוצה לטעום טעם מיתה ינעל נעליו וישן. והובא בכף החיים (ד"ד סימן קטז ס"ק ר"א).

ונשאל מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל (סימן ר"ג) האם יש חשש איסור למי שאינו מקפיד על זה. או שזה רק מצד הבריאות שלא לבוא לחולשה. והביא ראייה שבכל מקום שאמרו בגמרא "האי מאן דבעי", הכוונה שאין ראוי לעשות כן, [וכתב שמי שחלה עליו איזה קללה במיתה ישן במנעליו, וזהו ידי חובת הקללה], וגם לתינוקות אין ראוי לעשות כן, כמבואר במסכת יומא, ששם מיידי בתנוקות, ינו"ש. [אמנם יעוין שם בגמרא שיש מיידי בקטנים שיכולים גם לנעול בעצמם, ואולי לקטנים ממש אין איסור, אמנם מסתבר שמה שמזיק לגדול, גם מזיק לקטן, ולכן יש להקפיד בזה גם על תינוקות].

בנוסף לכך, בספר ליקוטי מאיר (עניני עובדי סימן ד אות ס"ג), כתב, שמצא בכת"י מבעל הישמח משה, "סוד השכחה שלא ישן במנעלים". ונוסח זה כבר נמצא בספר דרך ישרה (דף כ"ה ע"ב), וכעין זה כתב בספר הזכירה "והישן במנעלים בא שכחה".

ובספר הזכרון למרן הגרי"ח קניבסקי זצ"ל כתב, שגם לקטן אף שעדיין לא למד, נראה שיש להקפיד בדברים המביאים לשכחה, דמסתבר שדברים אלו עושים טבע של שכחה, ויכול להזיק לו אח"כ ח"ו.

והנה נאמר במסכת הוריות (דף י"ג ע"ב) שהאוכל לב של בהמה קשה לשכחה, וכתב בספר בית לחם יהודה (סימן ע"ב סק"ג) שלנשים מותר לאכול לב, ורק לאנשים בפרט לבני תורה וכן לנשים מעוברות אין לאכול. ומבואר שאכילת לב שקשה לשכחה, מזיק גם לעובר, ואם כן כל שכן לקטנים, וזה ראייה לדברי מרן הגרי"ח.

אמנם יתכן שדבריהם אמורים רק בדברי מאל שנכנסים לגופו של הקטן ונבלעים בדמו, שזה גורם לטבע של שכחה, אבל בדברים שאינם נכנסים לגופו, כגון נעילת מנעל אולי אין זה עושה טבע של שכחה, ואין מזיק למי שעדיין לא למד, וצ"ע.

לגבי שינת עראי של תינוק בעגלה, נראה שאין להקפיד, שהנה הקשה הרש"ש (יומא שם) שאמרו בגמרא שהישן במנעליו טועם טעם מיתה, ובבית יוסף (א"ח סימן ש"ו, וכן הוא בב"ח, ובט"ו סק"ב, ובביאור הגרי"א) הביא בשם בעל התרומה, מה נחשב 'מנעל של תלמיד חכם' שקושר אותם על הגליו בשבת שחרית, ואינו חולצם אף בלילות עד ליל שבת, לפי שלומדים בכל הלילות של חול במלבושיהם ושוכבים מעט. וקשה שאם ישן עם נעליו הרי טועם טעם מיתה.

ויש לומר שטעם מיתה טועם רק בישן על מטתו בלילה, וכלשון (יומא שם ד"ה לא אפשו) ויהא ישן כל הלילה והם ברגליו. אבל בישן דרך עראי אין טועם טעם מיתה, וא"כ גם הישן בעגלה אין חשש בזה. [ובשו"ת פאת שדך (ח"א סימן לו) תירץ בדרך צחות, שזה מה שאמרו אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, שחמת רוב יגיעם בתורה אינו חולצים נעליהם, וטועמים טעם מיתה, אך כל זה לטעם מיתה, אבל אם זה קשה לשכחה, בוודאי שהיו צריכים לחלוץ כדי שלא ישכחו את התורה, אלא שאם ישנים עראי, גם אין מזיק לזכרון].

מי אתה – נפש הבהמית?

ליקוטי אמרים * פרק ו'

ולא זו בלבד, אלא, שהמלך קבע שאותו מלווה, הוא אחראי למזונו ולחיותו של בן המלך. כך או כה, בן המלך לא יכול להתעלם מקיומו הבולט והמפריע של מלווהו הצמוד. ואף על פי כן, עליו להזהר מכל משמה, לא לקיים עמו שום יחסי חברות.

"כי אותו בהמה רע מעללים, הוא ממש ההיפך הגמור של בן המלך הזך והנקי. יש לו גם כן שכל נמוך ופחות, יש לו מידות מושחתות וירודות, ולא זו בלבד, אלא שניחן אותו הבהמה בלבושים צואים ומלוכלכים, ועל ידי ההתחברות איתם מתאחדים חלילה עם הגרועים שבאויבי המלך ומנתקים את הקשר שיש עם המלך הרם והנעלה."

"נו, טייערע ברודער", מעורר ר' לייב את בני החבורה ממחשבותיהם המסתובבות במדינות רחוקות, "הנמשל המובן לבד, אינו נמשל בלבד, אלא הוא מציאות חיינו עלי אדמות, והוא הראי המשקף את עבודת היהודי ותכלית ירידתו והשתלשלות נשמתו מהעולמות הגבוהים, היכלי המלכות, אל תוככי בית חומר עכו, קרוצי גוש ועפר."

"כי כאמור, נשמתינו האלוקית חצובה היא מתחת לכסא הכבוד, חלק אלוקי הנמשך כביכול מפנימיות קודשא בריך הוא בעצמו, אשר אילולי הדברים כתובים לא היה אפשר להוציאם מפנינו. יש לנו כוחות שכליים קדושים ומיידות קדושות אשר בהם יכולים אנו להתקשר ולהתנדב באבינו מלכינו. זכינו אף ללבושי הוד, הלא הם התורה והמצוות שעל ידי המחשבה דיבור ומעשה בהם, מתכללים ומתדבקים ותופסים את מלך הכבוד קוב"ה בעצמו."

"אָפּער", מפזז ר' לייב בניגון מתוק ונוגה, "הנה זה לעומת זה עשה אלוקים, כי כמו שהנפש האלוקית כלולה מעשר ספירות קדושות ומתלבשות בשלשה לבושים קדושים, כך הנפש דסטרא אחרא מקליפת נוגה המלוכשת בדם האדם כלולה מעשר כתרין דמסאבותא".

בצד השמאלי שלנו שוכן לו מלווה צמוד, שהגם שתפקידו הוא להחיות אותנו, עם כל זה, הרי הוא מהצד המנגד למלכות שמים, כי הוא הסטרא אחרא וקליפת נוגה. "וממש כמו שלנפש האלוקית ישנם שלוש כוחות השכל ושבע מידות הקדושות שבהם הוא מתקשר אל השי"ת, כך מנגד, לנפש הבהמית השוכנת לשמאלו, יש כוחות שכל רעים ומידות רעות אשר הם גורמים ההיפך, הם גורמים לפירוד רח"ל מאלוקות."

"כי כבר למדנו שלעומת כל דבר שבקדושה, ישנו כנגדו בכוחות הטומאה גם כעין זה. שהם למעשה העשר כתרין של טומאה, שהם ה'לעומת זה' של העשר ספירות הקדושות.

"ישבנו יחד בדיבור חברים", הפליג ר' לייב בזכרונותיו כאשר בכושר תיאורו סחף את כל בני החבורה אחריו במנהרת הזמן אל בין כותלי בית המדרש העתיק המחופה קורות עץ מהוקצעים. "כאשר לפתע נפתחת הדלת מאחורינו ובמפתן עומד בהדרו הרבי בפניו המאירות, והוא שואל אותנו על איזה ענין שוחחנו. כמובן ששפתינו נאלמו דום ולא העזנו להשיב ודבר, עד שאחד מבני החבורה פתח את פיו ואמר "דיברנו מה היה קודם שבא הבעל שם טוב הקדוש לעולם, ומה נשנתה אחר ביאתו", וכמוכן, כוונתנו, איזה אור בעבודת השי"ת חידש הבעש"ט הקדוש, הרי ספרי מוסר היו מאז ומעולם. "נו", רימו הרבי, לאמר - "מה חידשתם בענין?".

"חשבנו", המשיך החסיד בהיסוס, "שלפני הבעש"ט כדי לרסן את ה'לכלב' נתנו רסן בפיו. ובא הבעש"ט הקדוש ועל ידי דרך עבודתו חידש שאפשר לעקור לכלב את השיניים", סיים במאמץ את הרצאתו הקצרה, אך הקשה והאמיצה. כאשר ברור לכולם לאיזה 'לכלב' הוא מתכוון, הלא הוא הנפש הבהמית אשר עומדת בעוכריו.

"אָי אָי", נענה הרבי קצרות ואמר, "הבעל שם טוב הקדוש לקח את הכלב ועשה ממנו בן אדם!" וכעבור ארגיעה נסגרה הדלת.

ר' לייב עצר את נשימתו וחזר אט אט לעצמו כאשר מבטו סוקר את בני החבורה אשר יושבים בפנים משתאות.

"כלפי מה הדברים אמורים", המשיך ואמר, כאשר אנו מתחילים כעת בפרק ו', לחקור ולרדת לשורש הנפש הבהמית, לבחון את הסכנה האורבת לנו מאותה 'בהמה' אשר שוכנת בחלל השמאלי שבלבנו, עלינו לדעת לָפּה על כל פנים עלינו לשאוף, ולאיזה יעד רצו רבותינו שנחתור."

"ובכן, להבנת מהלך העניינים, הבה נצייר לנו במוחינו, ונפליג כעת הרחק הרחק אל ארמון מפואר ונורא הוד, בחדר הפנימי ביותר אשר כתליו מעולפות ספירים ומלא משכיות זהב וכסף, עומד לן המלך הרם והנישא ונפרד מבנו מחמל עינו ומשוש ליבו, בנו יחידו שיישב על כסאו, ומשלו כעת אל מדינה רחוקה ונידחת בירכתי הממלכה האדירה, כדי שיתגדל ויתעלה שמו של המלך וידעו כולם שמלכותו בכל משלה. כמובן, שלא בכדי שולח המלך את בנו, אם לא שיועד בטיב נשמתו ובזכות מידותיו שידע את אשר לפניו."

"ואכן, בן המלך מצויד היטב. ראשית הוא עצמו הוא חלק בלתי נפרד מאביו המלך, מהות המלך הוא מהותו שלו, יש לו את כוחות השכל המעולים שהוטבעו בו, אשר הם מעוררים את המידות היקרות מפז שעמם ניחן, ותמיד ביכלתו להתעורר לאהבת ויראת אביו אוהבו ומלכו."

"ולא זו בלבד! אלא זכה הבן, ואביו ציידו ברוב אהבתו בלבושים מיוחדים, מלבושי כבוד ויקר, מלבושי מלכות שכאשר ילבשם הבן, יזכה להתאחד עם אביו ממש, ולהשיב את נפשו ההומה מגעגוע מהריחוק הגדול שהתרחק מאביו ומלכו."

"דא עקא, לשמאלו של בנו התלווה אליו - בציווי המלך - בן לוויה קבוע, אחד מעבדי המלך, אשר רק ההסתכלות עליו גומרת לבן המלך חלחלה וסלידה, לא זו בלבד שהוא גס רוח, חסר נימוסים, ומיידותיו גרועות, - ממש בהמה במהותו, אלא הוא ידוע גם כמתנגד למלכות. הוא מצהיר על עצמו שהוא עומד בצד הנגדי למלך. יתכן שיש בו גם קצת חלק טוב, מסכם בן המלך, אך עדיין הוא הסטרא אחרא של מלכותו של אביו."

"ברם, הליווי של אותו 'פְּרָשׁוֹן' הוא עובדה מוגמרת, בלתי ניתנת לשינוי, שכן את ציווי המלך אי אפשר להפר.

כי כדי שיהיה כביכול "מלחמה שווה" בין כוחות הקדושה לכוחות הרע, נצרך לשניהם אותם הכוחות. ולמדנו ששבע המידות הם תולדה של השכל, שהם חכמה ובינה שמעוררים את המידות. אך אצל הנפש הבהמית, מקור ושורש השבע מידות הרעות, הם הארבע יסודות הרעים שיטנם בטבע אצל האדם."

"והנפֿק"מ שיש בין נפש האלוקית לנפש הבהמית במה שאמרנו שזה מקור המידות שלו הוא מהשכל וזה מקור המידות הם הארבע יסודות הרעים. שכאמור, אצל הנפש האלוקית, כדי שיוכל להתעורר באהבה או יראה להשי"ת, הרי הוא מוכרח לעורר את שכלו, להתבונן בזה, וזוהו בא לאהבת ויראת השם. מה שאין כן הנפש הבהמית בתולדתה יש לה ארבע יסודות רעים אשר הם מעוררים את המידות הרעות שלה, כגון מידת הכעס והגאווה שלו שמתעוררת מיסוד האש שלו וכן מידת העצבות והעצלות שנובעים מיסוד העפר."

"אם כן במה משתמש הוא בכוחות השכל הרע שלו", מעיר פנחס'ל. "כוחות השכל שלו", ממשיך ר' לייב לבאר במתק שפתיים, "נותן לו 'אמת מידה' לערך מידותיו. דהיינו, המידות שלו הם לפי ערך השכל, 'כי הקטן חושק ואוהב דברים קטנים פחותי ערך, לפי ששכלו קטן וקצר להשיג דברים יקרים יותר מהם, וכן מתכעס ומתקצף מדברים קטנים, וכן בהתפארות ושאר מידות". הרבי מביא דוגמא משלוש המידות הראשונות, שלא הרי אהבה ותאוה של ילד קטן ששכלו קטן, מאדם מבוגר יותר ששכלו יותר מפותח. כך היא במידת הגבורה שהוא מתכעס מדברים שטותיים, ומתפאר בהם, מה שאין כן אצל הגדול ששכלו יותר בריא. זה הפשט שאצל הנפש הבהמית, "המידות הן לפי ערך השכל".

"שוין", עוצר ר' לייב את דיבוריו, ומתכוון להתחיל בניגון מעורה - שמא יבחר ב'ניגון נפש הבהמית' - ואומר לבני החבורה, איה"ה בהמשך נעמיק ונשכיל בהרחבה את חובת הזהירות שיש לנו מאותו בהמה השוכנת בחלל השמאלי שבלבנו.

הודעה ובקשה

במרוצת הזמן קבלו על עצמם אנשי שלומנו להשתתף בהוצאות הגיליון

ע"י הנצחה לדגל שמחה או לע"נ וכדו'

אך רבים מההתחייבויות עדיין לא שולמו והכסף נצרך להמשך הפעילות

ע"כ בקשתנו שטוהה לפניכם

נא השלימו התחייבויותיכם כדי שנוכל להמשיך בפעילותנו לטובת הכלל

ניתן להעביר להר"ר אפרים גרשנטקורן הי"ו

פלו' 055-677-9569

וצדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאיכף לאחרים (כתובות נ.)

בברכה המערכת